TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gruodžio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas – Lugano II konvencija – *Lis pendens* – Sąvoka „teismas“ – Išankstinę taikinimo procedūrą pagrindinėje byloje vykdanti taikinimo institucija pagal Šveicarijos teisę“

Byloje C-467/16

dėl *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgarto apylinkės teismas, Vokietija) 2016 m. rugpjūčio 8 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. rugpjūčio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Brigitte Schlömp

prieš

Landratsamt Schwäbisch Hall

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Rosas, C. Toader (pranešėja), A. Prechal ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. liepos 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– B. Schlömp, atstovaujamos *Rechtsanwalt* D. Adam,

– *Landratsamt Schwäbisch Hall* (Švabijos Halio apskrities administracija, Vokietija), atstovaujamos *Rechtsanwalt* D. Vollmer,

– Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos M. Schöll ir R. Rodriguez,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir M. Heller,

susipažinęs su 2017 m. spalio 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, pasirašytos 2007 m. spalio 30 d., Bendrijos vardu patvirtintos 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB (OL L 147, 2009, p. 1) (toliau – Lugano II konvencija), 27 ir 30 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Brigitte Schlömp ir *Landratsamt Schwäbisch Hall* (Švabijos Halio apskrities administracinės institucijos, Vokietija, toliau – administracinės institucijos) ginčą dėl B. Schlömp pateikto reikalavimo pripažinti išlaikymo prievolės nebuvimą (toliau – reikalavimas pripažinti prievolės nebuvimą).

Teisinis pagrindas

Lugano II konvencija

3 Lugano II konvencijos II antraštinės dalies „Jurisdikcija“ 2 skirsnio „Speciali jurisdikcija“ 5 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Šios konvencijos privalančioje laikytis valstybėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje šios konvencijos privalančioje laikytis valstybėje byla dėl:

<…>

2. išlaikymo:
   a) gali būti iškelta kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios arba gyvenamosios vietos teismuose <…>“

4 Šios konvencijos II antraštinės dalies 9 skirsnyje „*Lis pendens* – susiję ieškiniai“ išdėstyti 27–30 straipsniai. Minėtos konvencijos 27 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu skirtingų šios konvencijos privalančių laikytis valstybių teismuose iškeliamos bylos tuo pačiu ieškinio pagrindu ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, savo iniciatyva sustabdo bylos procesą, kol nustatoma pirmojo iškėlusio bylą teismo jurisdikcija.

2. Jeigu nustatoma teismo, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitas nei pirmiau nurodytas teismas, atsisako jurisdikcijos pastarojo naudai.“

5 Šios konvencijos 30 straipsnyje nurodyta:

„Pagal šį skirsnį laikoma, kad byla teisme iškeliama:

1. kai teismui įteikiamas bylos iškėlimo ar lygiavertis dokumentas, laikantis sąlygos, kad ieškovas nepažeidė pareigos imtis jam privalomų priemonių, kad minėtas dokumentas būtų įteiktas atsakovui; arba

2. kai jį gauna už dokumento įteikimą atsakinga institucija, jeigu pirmiausia dokumentas turi būti įteiktas ne teismui, laikantis sąlygos, kad ieškovas nepažeidė pareigos imtis jam privalomų priemonių, kad minėtas dokumentas būtų įteiktas teismu.“

6 Lugano II konvencijos V antraštinės dalies „Bendrosios nuostatos“ 62 straipsnyje numatyta:

„Šioje konvencijoje vartojama sąvoka „teismas“ reiškia visas institucijas, kurias šios konvencijos privalanti laikytis valstybė nurodė kaip jurisdikciją turinčias institucijas, nagrinėjančias bylas, kurioms taikoma ši konvencija.“

7 Lugano II konvencijos VII antraštinės dalies „Santykis su Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 ir kitais dokumentais“ 64 straipsnyje numatyta:

„1. Ši konvencija neturi poveikio tam, kaip Europos bendrijos valstybės narės taiko [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos] reglamentą (EB) Nr. 44/2001 [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42)] bei jo pakeitimus, Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, pasirašytą 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselyje, ir Europos Bendrijų Teisingumo Teismo priimtą protokolą dėl minėtos konvencijos aiškinimo, pasirašytą 1971 m. birželio 3 d. Liuksemburge, su pakeitimais, padarytais Europos Bendrijų valstybių konvencijomis dėl prisijungimo prie minėtos konvencijos ir minėto protokolo, taip pat Europos bendrijos ir Danijos Karalystės susitarimą dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, pasirašytą 2005 m. spalio 19 d. Briuselyje.

2. Tačiau ši konvencija visais atvejais taikoma:

a) bylose dėl jurisdikcijos, kuriose atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra valstybėje, kurioje taikoma ši konvencija, o ne šio straipsnio 1 dalyje nurodytas dokumentas, arba kai šios konvencijos 22 arba 23 straipsnis suteikia jurisdikciją tokios valstybės teismams;

b) *lis pendens* bylų arba susijusių ieškinių atveju pagal 27 ir 28 straipsnius, kai byla iškeliama valstybėje, kurioje yra taikoma ši konvencija, o ne šio straipsnio 1 dalyje nurodytas dokumentas, ir valstybėje, kurioje ši konvencija taikoma taip pat, kaip ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytas dokumentas;

<…>“

Sąjungos teisės normos

Reglamentas Nr. 44/2001

8 Reglamento 44/2001 II skyriaus 9 skirsnyje „*Lis pendens* – susiję ieškiniai“ išdėstyti 27–30 straipsniai. Šio reglamento 27 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose iškeliamos bylos tuo pačiu ieškinio pagrindu ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, savo iniciatyva sustabdo bylos procesą, kol nustatoma pirmojo iškėlusio bylą teismo jurisdikcija.

2. Jeigu nustatoma teismo, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitas nei pirmiau nurodytas teismas, atsisako jurisdikcijos pastarojo naudai.“

9 Šio reglamento 30 straipsnis išdėstytas taip:

„Pagal šį skirsnį laikoma, kad byla teisme iškeliama tuomet:

1) kai teismui įteikiamas bylos iškėlimo ar lygiavertis dokumentas, nurodantis, kad ieškovas ėmėsi būtinų priemonių, kad tas dokumentas būtų įteiktas atsakovui; arba

2) jeigu pirmiausia dokumentas turi būti įteiktas ne teismui, kai jį gauna už dokumento įteikimą atsakinga institucija, jeigu ieškovas ėmėsi būtinų priemonių, kad minėtas dokumentas būtų pateiktas teismui.“

Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012

10 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012. p. 1), kuriuo panaikintas Reglamentas Nr. 44/2001, išskyrus kai kurias jo nuostatas, taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.

11 Šio reglamento 29 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir 32 straipsnyje iš esmės pakartojamos Reglamento Nr. 44/2001 27 ir 30 straipsnių nuostatos.

Reglamentas (EB) Nr. 4/2009

12 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1) 3 straipsnyje numatyta:

„Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:

a) tos vietos, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismas; arba

b) tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba

<…>“

13 Šio reglamento 68 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Laikantis 75 straipsnio 2 dalies, šiuo reglamentu iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 44/2001, – pakeičiamos išlaikymo prievolių srityje taikytinos to reglamento nuostatos.“

Šveicarijos teisė

Civilinio proceso kodeksas

14 Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 1 dalies 4 antraštinės dalies „*Lis pendens* ir ieškinio atsisakymas“ 62 straipsnyje „*Lis pendens* pradžia“ numatyta:

„1 Byla pradedama nagrinėti, kai pateikiamas prašymas pradėti taikinimo procedūrą, ieškinys, pareiškimas arba bendras prašymas dėl santuokos nutraukimo.

<…>“

15 Taikinimo procedūra reglamentuojama CPK 2 dalies 1 antraštinės dalies 197–212 straipsniais. CPK 197 straipsnis „Bendra taisyklė“ išdėstytas taip:

„Prieš pradedant bylos nagrinėjimą iš esmės, bandoma susitaikyti taikinimo institucijoje.“

16 CPK 198 straipsnyje išvardytos išimtys, kai taikinimo procedūra negalima.

17 CPK 2 dalies 1 antraštinės dalies 2 skyriuje „Taikinimo procedūra“ išdėstyti 202–207 straipsniai. CPK 202 straipsnyje „Įžanga“ numatyta:

„1 Procedūra pradedama prašymu pradėti taikinimo procedūrą <…>

2 Prašyme pradėti taikinimo procedūrą nurodomas atsakovas, reikalavimai ir aprašomas ginčo dalykas.

3 Taikinimo institucija nedelsdama įteikia prašymą atsakovui ir vienu metu sušaukia šalis į posėdį.

<…>“

18 CPK 2 dalies 1 antraštinės dalies 3 skyriuje „Taikinimo procedūra ir leidimas iškelti bylą teisme“ išdėstyti 208 ir 209 straipsniai. CPK 208 straipsnyje „Taikinimas“ numatyta:

„1 Jei per taikinimo procedūrą pavyksta susitarti, taikinimo institucija įformina taikos sutartį, reikalavimo pripažinimą ar ieškinio atsisakymą protokolu ir pateikia jį šalims pasirašyti. Kiekviena šalis gauna protokolo kopiją.

2 Taikos sutartis, reikalavimo pripažinimas ar ieškinio atsisakymas turi įsiteisėjusio sprendimo galią.“

19 CPK 209 straipsnyje „Leidimas iškelti bylą teisme“ nustatyta:

„1 Jeigu susitarti nepavyksta, taikinimo institucija tai nurodo protokole ir išduoda leidimą iškelti bylą teisme:

<…>

b. ieškovui <…>

<…>

3 Ieškovas turi teisę pareikšti ieškinį teisme per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią išduotas leidimas iškelti bylą teisme.

<…>“

20 CPK 2 dalies 1 antraštinės dalies 4 skyriuje „Sprendimo pasiūlymas ir sprendimas“ išdėstyti 210–212 straipsniai. CPK 210 straipsnyje „Sprendimo pasiūlymas“ numatyta:

„1 Taikinimo institucija gali pasiūlyti šalims sprendimą:

<…>

c. sprendžiant kitus turtinius ginčus, kurių suma neviršija 5 000 [Šveicarijos] frankų [(CHF) (apie 4 350 eurų)].

<…>“

21 CPK 211 straipsnyje „Galia“ numatyta:

„1 Priimtas sprendimo pasiūlymas įgyja įsiteisėjusio sprendimo galią, jei per 20 dienų nuo jo raštiško įteikimo šalims dienos nė viena iš jų nepareiškia prieštaravimo. Prieštaravimas neprivalo būti motyvuotas.

2 Gavusi prieštaravimą, taikinimo institucija tai nurodo protokole ir išduoda leidimą iškelti bylą teisme:

<…>“

22 Pagal CPK 212 straipsnį „Sprendimas“, „[e]sant pareiškėjo prašymui, taikinimo institucija gali spręsti turtinius ginčus, kurių suma neviršija 2 000 CHF (apie 1 740 eurų)“ ir „[p]rocedūra yra žodinė.“

Loi fédérale sur le droit international privé (Federalinis tarptautinės privatinės teisės įstatymas, Šveicarija)

23 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos Federalinio tarptautinės privatinės teisės įstatymo 2 skirsnio „Jurisdikcija“ 9 straipsnyje „*Lis pendens*“ numatyta:

„1 Jei užsienio valstybėje jau nagrinėjama byla dėl to paties dalyko ir tarp tų pačių šalių, Šveicarijos teismas sustabdo bylą, jei numato, kad užsienio valstybės teismas per tinkamą laiką priims sprendimą, kuris gali būti pripažintas Šveicarijoje.

2 Siekiant nustatyti, kada Šveicarijoje byla iškeliama teisme, lemiamą vaidmenį atlieka pirmojo veiksmo, būtino norint pareikšti ieškinį, data. Pakanka pradėti taikinimo procedūrą.

3 Šveicarijos teismas atsisako jurisdikcijos, kai jam pateikiamas užsienio teismo sprendimas, kuris gali būti pripažintas Šveicarijoje.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

24 B. Schlömp, kurios nuolatinė gyvenamoji vieta yra Šveicarijoje, yra H. S. biologinė dukra; kadangi H. S. būtina slauga, ji apgyvendinta slaugos namuose Vokietijoje ir gauna papildomą socialinę pagalbą iš administracinių institucijų.

25 Pagal Vokietijos teisę socialinės rūpybos institucija moka valstybės skiriamas išmokas ir turi teisę regreso tvarka išsireikalauti šias sumas iš biologinių vaikų, jei jie yra mokūs.

26 2015 m. spalio 16 d. administracinės institucijos *Friedensrichteramt des Kreises Reiat, Kanton Schaffhausen* (Šafhauzeno kantono Reiat apskrities taikos teismo tarnyba, Šveicarija), veikiančiai kaip taikinimo institucija, pateikė prašymą pradėti taikinimo procedūrą ir pareikalavo, kad B. Schlömp sumokėtų minimalią 5 000 eurų sumą; ši suma galėjo būti perskaičiuota, gavus iš jos paprašytą informaciją.

27 Kadangi bylos šalims nepavyko susitarti, *Friedensrichteramt des Kreises Reiat* (Reiat apskrities taikos teismo tarnyba) 2016 m. sausio 25 d. išdavė „leidimą iškelti bylą teisme“, kuris administracinėms institucijoms įteiktas 2016 m. sausio 26 d.

28 2016 m. gegužės 11 d. administracinės institucijos pareiškė B. Schlömp ieškinį *Kantonsgericht Schaffhausen* (Šafhauzeno kantono teismas, Šveicarija); šiuo ieškiniu siekiama prisiteisti minimalią išlaikymo sumą, nurodytą šio sprendimo 26 punkte, pasiliekant teisę padidinti šią sumą, atsižvelgiant į galimą papildomą informaciją apie jos mokumą.

29 Po prašymo pradėti taikinimo procedūrą pateikimo, tačiau prieš iškeliant bylą *Kantonsgericht Schaffhausen* (Šafhauzeno kantono teismas, Šveicarija), remdamasi Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a arba b punktu, B. Schlömp kreipėsi į *Amtsgericht (Familiengericht) Schwäbisch Hall* (Švabijos Halio apskrities (šeimos bylų) teismas, Vokietija) 2016 m. vasario 19 d. raštu (jį teismas gavo 2016 m. vasario 22 d.), prašydama pripažinti prievolės nebuvimą.

30 2016 m. kovo 7 d. nutartyje šis teismas pareiškė, kad neturi teritorinės jurisdikcijos, ir perdavė bylą nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgarto apylinkės teismas, Vokietija); šiame teisme byla iškelta 2016 m. kovo 21 d.

31 2016 m. balandžio 26 d. reikalavimą pripažinti prievolės nebuvimą įteikus administracinėms institucijoms, 2016 m. gegužės 17 d. jos pateikė *lis pendens* grindžiamą prieštaravimą, remdamosi tuo, kad Šveicarijoje jau vyksta procesas, todėl vadovaudamasis Lugano II konvencijos 27 straipsnio 1 dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėjo sustabdyti bylos nagrinėjimą. B. Schlömp prašė šį prieštaravimą atmesti, teigdama, kad taikinimo institucija nėra „teismas“, todėl Lugano II konvencijos 27 straipsnio 1 dalies nuostatos netaikytinos.

32 Remdamasis Teisingumo Teismo jurisprudencija, būtent 1987 m. gruodžio 8 d. Sprendimu *Gubisch Maschinenfabrik* (144/86, EU:C:1987:528) ir 1994 m. gruodžio 6 d. Sprendimu *Tatry* (C-406/92, EU:C:1994:400), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tiek administracinių institucijų Šveicarijoje pateiktu ieškiniu dėl mokėjimo ir informacijos pateikimo, tiek Vokietijoje pateiktu reikalavimu pripažinti prievolės nebuvimą iš esmės siekiama atsakyti į klausimą, ar B. Schlömp turi išlaikymo prievolę pagal subrogaciją.

33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad iš CPK nuostatų, būtent 62 straipsnio 1 dalies kartu su 202 straipsnio 1 dalimi, matyti, jog pagal Šveicarijos teisę su tam tikromis nagrinėjamoje byloje netaikytinomis išimtimis byla neabejotinai laikoma pradėta, kai pateikiamas prašymas pradėti taikinimo procedūrą. Dėl to šis teismas mano, kad taikinimo procedūra ir vėlesnis teismo procesas sudaro vieną ir tą patį procesinį vienetą.

34 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar taikinimo institucija, kuriai pateiktas prašymas pradėti taikinimo procedūrą, gali būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal Lugano II konvencijos 27 ir 30 straipsnius.

35 Šiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Stuttgart* (Štutgarto apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar taikinimo institucija pagal Šveicarijos teisę taip pat patenka į sąvokos „teismas“ taikymo sritį pagal Lugano [II] konvencijos 27 ir 30 straipsnius?“

Dėl prejudicinio klausimo

36 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Lugano II konvencijos 27 ir 30 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad *lis pendens* atveju privalomos taikinimo procedūros pradėjimo taikinimo institucijoje pagal Šveicarijos teisę data laikoma bylos iškėlimo „teisme“ data.

Lugano II konvencijos taikomumas

37 Lugano II konvencija Europos Sąjungai ir Šveicarijos Konfederacijai įsigaliojo 2011 m. sausio 1 d. (OL L 138, 2011, p. 1). Pagal šios konvencijos 5 straipsnio 2 dalį ginčai dėl išlaikymo prievolių iš esmės patenka į jos taikymo sritį.

38 Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar pagal Lugano II konvencijos 64 straipsnį, kuriame reglamentuojamas jos santykis su Reglamentu Nr. 44/2001, Lugano II konvencija gali būti taikoma ginčui pagrindinėje byloje.

39 Pagal Lugano II konvencijos 64 straipsnio 1 dalį ji neturi poveikio tam, kaip valstybės narės taiko Tarybos reglamentą Nr. 44/2001 ir jo pakeitimus. Vis dėlto, kaip numatyta šios konvencijos 64 straipsnio 2 dalies b punkte, ji bet kokiu atveju taikoma *lis pendens* atveju, jei byla iškelta valstybėje narėje, kurioje, išskyrus to paties 64 straipsnio 1 dalyje nurodytas išimtis, taikoma minėta konvencija, kaip antai Šveicarijos Konfederacijoje, ir valstybėje, kurioje taikoma ši konvencija ir dokumentai, nurodyti minėtoje 1 dalyje, kaip antai Vokietijos Federacinėje Respublikoje.

40 Reglamentas Nr. 44/2001 panaikintas Reglamentu Nr. 1215/2012, kuris, išskyrus tam tikras nuostatas, taikomas nuo 2015 m. sausio 10 d.

41 Be to, kaip numatyta Reglamento 4/2009 68 straipsnio 1 dalyje, šiuo reglamentu pakeičiamas Reglamentas 44/2001, pakeičiant išlaikymo prievolių srityje taikytinas to reglamento nuostatas. Atsižvelgdamos į Reglamento Nr. 4/2009 pereinamojo laikotarpio nuostatas, valstybės narės nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos išlaikymo prievolių srityje turi taikyti ne Reglamento Nr. 44/2001 nuostatas, o šio reglamento dėl jurisdikcijos, teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo bei teisinės pagalbos nuostatas. Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktas yra viena iš reglamento nuostatų dėl jurisdikcijos.

42 Lugano II konvencijos 64 straipsnio 1 dalies nuoroda į visus Reglamento Nr. 44/2001 pakeitimus turi būti suprantama kaip apimanti reglamentus Nr. 4/2009 ir Nr. 1215/2012.

43 Vadinasi, vadovaujantis Lugano II konvencijos 64 straipsnio 2 dalimi, ji taikoma ginčui pagrindinėje byloje.

Dėl esmės

44 Iš Lugano konvencijos 27 straipsnio 1 dalies teksto matyti, kad *lis pendens* situacija kyla tuomet, kai skirtingų valstybių narių teismuose iškeliama byla tuo pačiu pagrindu ir tarp tų pačių šalių.

45 Lugano II konvencijos 30 straipsnyje apibrėžta, kad pagal šios konvencijos II antraštinės dalies 9 skirsnį byla laikoma iškelta teisme tuomet, kai teismui įteikiamas bylos iškėlimo ar lygiavertis dokumentas, nurodantis, kad ieškovas ėmėsi būtinų priemonių, kad minėtas dokumentas būtų įteiktas atsakovui, arba, jeigu pirmiausia dokumentas turi būti įteiktas ne teismui, kai jį gauna už dokumento įteikimą atsakinga institucija, jeigu ieškovas ėmėsi būtinų priemonių, kad minėtas dokumentas būtų pateiktas teismui.

46 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šių Lugano II konvencijos nuostatų formuluotės yra beveik identiškos atitinkamiems reglamentų Nr. 44/2001 ir Nr. 1215/2012 straipsniams.

47 Kaip generalinis advokatas nurodė išvados 27 punkte, lygiaverčių Lugano II konvencijos ir Reglamento Nr. 44/2001 bei jo pakeitimų nuostatų vienodo aiškinimo tikslas kyla iš 2 protokolo dėl vienodo konvencijos aiškinimo ir nuolatinio komiteto (OL L 339, 2007, p. 27) paskutinės konstatuojamosios dalies ir šio protokolo 1 straipsnio, pagal kuriuos šią konvenciją taikantys ir aiškinantys teismai turi užtikrinti tokį patį lygiaverčių šių teisės aktų nuostatų aiškinimą.

48 Teisingumo Teismas taip pat nurodė Reglamento Nr. 44/2001 ir Lugano II konvencijos nuostatų objekto ir formuluočių tapatumą, leidžiantį užtikrinti šių dviejų teisinių instrumentų darnumą [šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 7 d. Nuomonės 1/03 (Nauja Lugano konvencija) EU:C:2006:81, 152 ir 153 punktus].

49 Atsižvelgiant į tarp šių dviejų mechanizmų egzistuojančias paraleles siekiant išspręsti Lugano II konvencijoje ir reglamentuose Nr. 44/2001 ir Nr. 1215/2012 įtvirtintus *lis pendens* atvejus ir į vienodo aiškinimo tikslą, kaip nurodyta šio sprendimo 47 punkte, reikia atsižvelgt į tai, kad Lugano II

konvencijos 27 straipsnyje numatytas mechanizmas yra objektyvus, automatinis ir grindžiamas chronologine tvarka, kuria kreiptasi į atitinkamus teismus (pagal analogiją žr. 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Hanse Yachts*, C-29/16, EU:C:2017:343, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

50 Tokiomis aplinkybėmis, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 41 punkte, Lugano II konvencijos 30 straipsnyje vienodai ir savarankiškai apibrėžiama diena, nuo kurios pagal šios konvencijos II antraštinės dalies 9 skirsnį, būtent 27 straipsnį, byla laikoma iškelta teisme, siekiant sumažinti paralelių procedūrų skirtingose susitariančiosiose šalyse riziką.

51 Galiausiai, dėl Lugano II konvencijos 27 straipsnio 1 dalyje numatytų sąlygų, susijusių su skirtingų valstybių narių teismuose iškeltų bylų šalių ir pagrindo tapatumu, reikia atkreipti dėmesį, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnio aiškinimu, kurią galima taikyti Lugano II konvencijos 27 straipsnio aiškinimui, matyti, kad reikalavimas, kuriuo siekiama pripažinti, kad atsakovas atsakingas už žalą, turi tą patį pagrindą kaip ir to atsakovo ieškinys dėl prievolės nebuvimo pripažinimo, kuriuo siekiama pripažinti, kad jis nėra atsakingas už tą žalą (šiuo klausimu žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *NIPPONKOA Insurance*, C-452/12, EU:C:2013:858, 42 punktą ir jame cituojamą jurisprudenciją).

52 Nagrinėjamu atveju, kaip konstatavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, *lis pendens* situacija egzistuoja tarp jame nagrinėjamos bylos ir bylos, nagrinėjamos *Kantonsgericht Schaffhausen* (Šafhauzeno kantono teismas), nes abiejose bylose siekiama atsakyti į klausimą, ar B. Schlömp turi išlaikymo prievolę pagal subrogaciją.

53 CPK numatyta, kad pagal Šveicarijos teisę byla pradedama nagrinėti, kai pateikiamas prašymas pradėti taikinimo procedūrą, ieškinys, pareiškimas arba bendras prašymas dėl santuokos nutraukimo. Taikinimo procedūra numatyta įstatyme, joje vadovaujamasi rungimosi principu ir ji iš esmės yra privaloma. Jos nesilaikymas lemia vėliau pateikto ieškinio nepriimtinumą. Ši procedūra gali būti užbaigta privalomu sprendimu sprendžiant ginčus, kurių vertė neviršija 2 000 CHF (apie 1 740 eurų), arba sprendimo pasiūlymu, kuris, jei nėra ginčijamas, gali įgyti *res judicata* galią, sprendžiant ginčus, kurių vertė neviršija 5 000 CHF (apie 4 350 eurų), arba sutaikymo patvirtinimu ar leidimu iškelti bylą teisme. Pastaruoju atveju ieškovas turi teisę pareikšti ieškinį teisme per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią išduotas leidimas iškelti bylą teisme. Šveicarijos federalinio tarptautinės privatinės teisės įstatymo 9 straipsnyje numatyta, kad *lis pendens* atveju siekiant nustatyti, kada Šveicarijoje byla iškelta teisme, lemiamą vaidmenį atlieka pirmojo veiksmo, būtino norint pareikšti ieškinį, data ir kad pakanka pradėti taikinimo procedūrą.

54 Be to, kaip Šveicarijos vyriausybė nurodė savo žodinėse pastabose, taikinimo institucijose, pirma, taikomos CPK numatytos su šias institucijas sudarančių taikos teisėjų nušalinimu susijusios garantijos, antra, jos savo funkcijas vykdo visiškai nepriklausomai.

55 Iš šių nuostatų matyti, kad taikinimo institucijos, vykdančios CPK joms priskirtas funkcijas, gali būti laikomos „teismais“, kaip jie suprantami pagal Lugano II konvencijos 62 straipsnį.

56 Pagal Lugano II konvencijos 62 straipsnio formuluotę sąvoka „teismas“ reiškia visas institucijas, kurias šios konvencijos privalanti laikytis valstybė nurodė kaip jurisdikciją turinčias institucijas, nagrinėjančias bylas, kurioms taikoma ši konvencija.

57 Kaip nurodyta minėtos konvencijos aiškinamojoje ataskaitoje, parengtoje Fausto Pocar ir patvirtintoje Tarybos (OL C 319, 2009, p. 1), Lugano II konvencijos 62 straipsnio formuluotėje įtvirtintas funkcinis požiūris, kuriuo vadovaujantis institucija yra laikoma teismu atsižvelgiant į jos vykdomas funkcijas, o ne į tai, į kokią formalią klasifikaciją ji patenka pagal nacionalinę teisę.

58 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į užduotą klausimą reikia atsakyti taip: Lugano II konvencijos 27 ir 30 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad *lis pendens* atveju privalomos taikinimo procedūros pradėjimo taikinimo institucijoje pagal Šveicarijos teisę data laikoma bylos iškėlimo „teisme“ data.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, pasirašytos 2007 m. spalio 30 d., Bendrijos vardu patvirtintos 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB, 27 ir 30 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad *lis pendens* atveju privalomos taikinimo procedūros pradėjimo taikinimo institucijoje pagal Šveicarijos teisę data laikoma bylos iškėlimo „teisme“ data.

Parašai.